

بسم الله الرحمن الرحيم

بلاغت

(معانی و بیان و بدیع)

تلفیق کامل جواهر البلاغة و البلاغة الواضحة

نویسنده
ناصر حسینی

بلاغت (معانی، بیان و بدیع)
تلفیق کامل جواهر البلاغة و البلاغة الواضحة

مؤلف : ناصر حسینی

ناشر : بهین نگار

چاپ اول : ۱۳۸۵

تعداد : ۲۱۰۰

حروفچینی : پردازش

لیتوگرافی : پردازش

چاپ و صحافی : فرنو

قیمت : ۵۰۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ و متعلق به نشر پردازش است.

حسینی، ناصر

بلاغت (معانی، بیان و بدیع) تلفیق کامل جواهرالبلاغه و البلاغة الواضحة / نویسنده
ناصر حسینی. — تهران: بهین نگار، ۱۳۸۵.

ISBN 964-8721-47-5

۲۵۶ص

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. دانشگاهها و مدارس عالی -- ایران -- آزمونها. ۲. بدیع -- آزمونها و تمرینها

(متوسطه). ۳. معانی و بیان -- آزمونها و تمرینها (متوسطه). الف. عنوان. ب. عنوان: بلاغت.

۳۷۸/۱۶۶۴

LB۲۳۵۳/ح۵۵۴۵ب۸

۳۶۹۷-۸۵م

کتابخانه ملی ایران

نشر پردازش

تهران: میدان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، بین فروردین و اردیبهشت پلاک ۲۴۴ و ۲۵۰

دورنگار: ۶۶۴۰۷۴۰۸

تلفن: ۶۶۴۱۱۲۱۹

فروشگاه مرکزی

تهران: میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت بعد از بازارچه کتاب پلاک ۲۲۷

تلفن ۶۶۴۸۰۳۶۰

فهرست مطالب

المبحث الثاني في كيفية إلقاء الخبر للمخاطب	جواهر البلاغة
٤١ التنبيهات	٩ الفصاحة
٤١ خروج عن الضروب الثلاثة:	٩ المعاني اللغوي للفصاحة
٤٣ سؤال های تألیفی بخشی اغراض خبر	٩ فصاحة الكلمة: (بشترط فيها)
٤٦ پاسخ تست های تألیفی اغراض خبر	١٠ الثقل في التنافر نوعان
٤٩ سؤال های تألیفی ضروب إلقاء خبر	١٠ الألفاظ في الاستعمال تنقسم إلى ثلاثة أقسام
٥٢ پاسخ تست های ضروب إلقاء خبر	١٠ الغرابة في الاستعمال نوعان
٥٤ سؤال سال های گذشته بخش شیوه إلقاء خبر	١١ الكراهة في المواضع الثلاثة
٥٦ پاسخ تست سال های گذشته بخش شیوه إلقاء خبر	١١ تردد الكلمة بين المعنيين
تقسیم الخبر إلى جملة فعلية و جملة اسمية	١٢ تست های تألیفی بخش فصاحت
٥٨ سؤال های تألیفی بخش تقسیم خبریه جمله اسمیه و فعلیه	١٧ پاسخ تست های تألیفی بحث فصاحت کلمه
٥٩ پاسخ تست های ضروب إلقاء خبر	فصاحة الكلام
الباب الثاني في حقيقة الإنشاء و تقسيمه	١٩ التنبيهات
في الأمر	١٩ فصاحة الكلام خلو من ستة صيوب
٦١ سؤال های تألیفی اغراض اولیه و ثانویه امر	١٩ حصول التنافر
٦٣ پاسخ تست های اغراض اولیه و ثانویه امر	١٩ ضعف التأليف في
٦٥ سؤال سال های گذشته بخش امر	٢٠ كثرة التكرار
٦٧ پاسخ سؤال های سال های گذشته بخش امر	٢١ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
٦٧ پاسخ سؤال های سال های گذشته بخش امر	٢٤ پاسخ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
٦٧ پاسخ سؤال های سال های گذشته بخش امر	٢٦ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
٦٧ پاسخ سؤال های سال های گذشته بخش امر	٢٦ پاسخ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
النهی	بلاغت
٦٩ سؤال های تألیفی بخش اغراض نهی	٢٧ التنبيهات
٧١ پاسخ تست های اغراض نهی	٢٧ البلاغة في اللغة
٧٢ سؤال سال های گذشته بخش نهی و اغراض آن	٢٧ أركان البلاغة العبارة الفصيحة الصحيحة
٧٢ پاسخ سؤال سال های گذشته بخش نهی و اغراض آن	٢٨ الأساليب و أنواعها
٧٢ آن	٢٨ أنواع الأسلوب
في الاستفهام	٣٠ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
٧٦ تست های تألیفی بخش استفهام و اغراض آن	٣١ پاسخ تست های تألیفی بحث فصاحت كلام
٨١ پاسخ تست های تألیفی استفهام (١)	٣٢ سؤال سال های گذشته كتكور سراسری و آزاد
٨٥ سؤال سال های گذشته بخش استفهام	٣٣ پاسخ سؤال سال های گذشته بخش فصاحت و بلاغت
٨٦ پاسخ تست سال های گذشته استفهام	علم المعاني
التمنئ	٣٤ التنبيهات
٨٨ سؤال های تألیفی بخش تمنئ	٣٤ تعريف علم المعاني
٩٠ پاسخ تست های تألیفی تمنئ	٣٧ سؤال های تألیفی بخش معانی
٩١ سؤال سال های گذشته بخش تمنئ	٣٩ پاسخ تست های تألیفی بحث معانی و تعريف آن
٩١ پاسخ سؤال سال های گذشته بخش تمنئ	في تقسيم الكلام إلى الخبر و الأنشاء
النداء	٤٠ التنبيهات
٩٣ سؤال های تألیفی بخش نداء	٤٠ تعريف الخبر
٩٦ پاسخ تست های تألیفی اغراض نداء	
٩٨ سؤال سال های گذشته بخش نداء	
٩٨ پاسخ سؤال سال های گذشته بخش نداء	

تنبیهات

- سؤال‌های تألیفی تنبیهات بعد از نداء ۱۰۰
پاسخ تست‌های تنبیهات بعد از نداء ۱۰۰

مواضع المسند إليه سبعة

- فی ذکر المسند إليه ۱۰۱
مرححات ذکر المسند إليه ۱۰۱
فی حذف المسند إليه ۱۰۲
سؤال‌های ذکر و حذف مسند إليه ۱۰۳
پاسخ سؤال‌های تألیفی ذکر و حذف مسند إليه ۱۰۳
سؤال‌های تألیفی حذف المسند إليه ۱۰۴
پاسخ سؤال‌های تألیفی حذف مسند إليه ۱۰۵

فی تعریف المسند إليه بالإضمار

- تقدم مرجع الضمير ۱۰۶
التنبیهات ۱۰۶
فی تعریف المسند إليه بالعلمية ۱۰۶
فی تعریف المسند إليه بالإشارة ۱۰۷
فی تعریف مسند إليه بالموصلية ۱۰۸
انواع ال ۱۰۹
انواع ال: ۱۰۹
خلاصة عن مبحث ال ۱۱۰
تعریف المسند إليه بالإضافة ۱۱۰
فی تنکیر المسند إليه ۱۱۱
فی تقديم المسند إليه ۱۱۱
سؤال‌های بخش تقديم و تأخير مسند إليه ۱۱۲
پاسخ سؤال‌های تقديم مسند إليه ۱۱۲
سؤال سال‌های گذشته قسمت مسند إليه ۱۱۳
پاسخ تست سال‌های گذشته قسمت مسند إليه ۱۱۶

ذكر المسند وحذفه

- حذف المسند يكون لأغراض منها ۱۱۷
فی تقديم المسند ۱۱۷
سؤال‌های تألیفی ذکر المسند ۱۱۸
پاسخ سؤال‌های تألیفی ذکر المسند ۱۱۹
سؤال سال‌های گذشته قسمت مسند ۱۲۰
پاسخ سؤال سال‌های گذشته قسمت مسند ۱۲۱
فی التعقيد بالتوكيد و عطف النسق (۱) ۱۲۲
فی التعقيد بالتوكيد و عطف النسق (۲) ۱۲۳
فرق بين إن، إذا، لو ۱۲۳
تنبيهات ۱۲۳
خروج الكلام على مقتضى الظاهر ۱۲۳
فی حذف المفعول به ۱۲۴
تست‌های بخش حذف متعلقات فعل و تقديم و تأخير آنها ۱۲۵
پاسخ سؤال‌های حذف، متعلقات فعل و تقديم و

تأخير

مبحث القصر

تنبيهات

- تنقیص القصر باعتبار الحقيقة والواقع قسمين ۱۲۸
قصر (۲) ۱۲۸
سؤال‌های تألیفی بخش قصر ۱۲۹
پاسخ تست‌های تألیفی قصر ۱۳۱
سؤال سال‌های گذشته قسمت قصر ۱۳۲
پاسخ سؤال سال‌های گذشته قصر ۱۳۳

الوصل والفصل

- تنبيهات ۱۳۵
مواضع الفصل (۱) ۱۳۶
مواضع الفصل (۲) ۱۳۷
سؤال‌های تألیفی بخش فصل ۱۳۸
پاسخ سؤال‌های تألیفی فصل ۱۴۲
سؤال‌های سال‌های گذشته قسمت وصل و فصل ۱۴۳
پاسخ سؤال‌های سال‌های گذشته قسمت وصل و فصل ۱۴۴

فی الإيجاز والإطناب و المساوات (۱)

- الكلام ۱۴۵
الإطناب الحشو: إذا الزيادة معلوم ۱۴۵

فی الإيجاز والإطناب و المساوات (۲)

- إيجاز ۱۴۶
أمثلة للإطناب ۱۴۶

فی الإيجاز والإطناب و المساوات (۳)

- أنواع الإطناب: ۱۴۷
أغراض التأكيد ۱۴۷

فی الإيجاز والإطناب و المساوات (۴)

- أغراض الإعتراض: ۱۴۸
التذيل ۱۴۸
التذيل ۱۴۸
سؤال‌های تألیفی إيجاز و اطناب ۱۴۹
پاسخ سؤال‌های اطناب، إيجاز و مساوات ۱۵۳
سؤال سال‌های گذشته مساوات و إيجاز و اطناب ۱۵۴
پاسخ سؤال سال‌های گذشته اطناب، إيجاز و مساوات ۱۵۶

الإلتفات

- تنبيهات ۱۵۷
صور الإلتفات ۱۵۷
تجاهل العارف ۱۵۸
أغراض تجاهل العارف ۱۵۸

١٨٥	تست های تألیفی بخشی مجاز
١٨٦	پاسخ سؤال های تألیفی بخش مجاز
١٨٧	تست سال های گذشته مجاز
١٩٠	پاسخ سؤال سال های گذشته بخش مجاز

الاستعاره (١)

١٩١	تعریف
-----	-------------

الاستعاره (٢)

١٩٢	فی تقسیم الاستعاره باعتبار اللفظ المستعار
-----	---

الاستعاره (٣)

١٩٣	أمثلة للاستعاره التَّبعية
-----	---------------------------------

الاستعاره (٤)

	فی تقسیم الاستعاره المُصرَّحة باعتبار الطرفين
١٩٤	إلى عنادیة و وفائیة:
١٩٤	الاستعاره العنادیة نوعان
١٩٤	انواع الاستعاره باعتبار الجامع

الاستعاره (٥)

١٩٥	فی تقسیم الاستعاره باعتبار ذكر الاثم و عدمه ...
-----	---

المجاز المومل المركب

١٩٦	التعریف
-----	---------------

الاستعاره (٦)

١٩٧	فی المجاز المركب بالاستعاره التمثیلیة
١٩٧	الاستعاره التمثیلیة نوعان
١٩٨	تست های تألیفی بخش استعاره
٢٠٣	پاسخ تست های تألیفی بخش استعاره
٢٠٤	تست سال های گذشته بخش استعاره
	پاسخ تست های گذشته مربوط به بخشی
٢٠٨	استعاره

الكنایة ١

٢٠٩	تُقسَم الكناية بحسب المعنی
٢٠٩	الكناية التي يُطلَب بها الصفة

الكنایة ٢

٢١٠	الكنایة المطلوب بها النسبة
٢١٠	الكنایة باعتبار الوسائط
٢١١	سؤال های تألیفی بخش کنایه
٢١٢	پاسخ تست های تألیفی بخش کنایه
٢١٣	تست سال های گذشته بخش کنایه
٢١٥	پاسخ تست سال های گذشته بخش کنایه ...

١٥٨	القلب
١٥٨	خروج عن مقتضى الظاهر
١٥٩	سؤال سال های گذشته الإلتفات
١٥٩	پاسخ سؤال سال های گذشته الإلتفات

التشبيه (١)

١٦٠	التنبیهات
-----	-----------------

التشبيه (٢)

١٦١	التنبیهات
١٦١	العقلی یشتمل
١٦١	طرفا التشبيه باعتبار الإفراد و التركيب
١٦١	التشبيه باعتبار تعدد المشبه و المشبه به
١٦٢	الطرفان الحسبان یشرکان فی

التشبيه (٣)

١٦٣	تقسیم التشبيه باعتبار طرفیه
-----	-----------------------------------

وجه الشبه (١)

١٦٤	وجه الشبه
١٦٤	انواع وجه الشبه

وجه الشبه (٢)

١٦٥	ینقسم التشبيه باعتبار وجه الشبه
١٦٥	خروج من وجه الشبه القريب إلى الغريب ..
١٦٥	مواقع تشبيه التمثیل
١٦٦	التشبيه المقلوب

اغراض التشبيه

١٦٧	ینقسم التشبيه باعتبار أداته
١٦٧	اغراض التشبيه
١٦٨	تست های تألیفی بخش تشبيه
١٧٥	پاسخ سؤال های تألیفی تشبيه و انواع آن
١٧٦	تست سال های گذشته تشبيه و مسائل آن
١٨١	پاسخ سؤال سال های گذشته تشبيه و مسائل آن

مجاز (١)

١٨٢	المجاز
١٨٢	انواع المجاز
١٨٢	تعریف العلاقة
١٨٢	تعریف القرينة المانعة او الصارفة

المجاز (٢)

١٨٣	علاقات المجاز المرسل للنفوی
-----	-----------------------------------

مجاز (٣)

١٨٤	أشهر علاقات المجاز العقلی
-----	---------------------------------

المحسنات المعنوية ١

٢٢٥	٣٥- العكس يا التبديل	٢١٦	١- التورية
٢٢٦	٣٦- تجاهل المعارف	٢١٧	٢- الإستخدام
٢٢٦	اغراض التجاهل	٢١٧	٣- الإستطراد
٢٢٧	التشريع (التوشيح، ذوالقافيتين)	٢١٧	٤- الإفتنان
٢٢٧	لزوم مالا يلزم (أعنان)	٢١٧	٥- الطباق
٢٢٧	رد الصدر على العجز	٢١٨	٦- المقابلة و هي أن يُؤتي
٢٢٧	التسميط	٢١٨	٧- مراعاة النظر
٢٢٧	الاكتفاء	٢١٩	٨- الإرصاء أو التسميم
٢٢٧	التطريز	٢١٩	٩- الإدماج
٢٢٨	تست های تألیفی بخش بدیع	٢١٩	١٠- المذهب الكلامي
٢٣٢	پاسخ تست های تألیفی بخش بدیع	٢١٩	١١- حسن التعليل
٢٣٣	تست سال های گذشته بخش بدیع	٢٢٠	١٢- التجريد
٢٤٢	پاسخ تست سال های گذشته بخش بدیع	٢٢٠	١٣- المشاكلة
	الجناس	٢١٤	١٤- المزوجة هي أن يُرتب المتكلم على كل من
٢٤٣	انواع الجناس	٢٢٠	الشرط والجزاء معنى رُتب على الآخر
٢٤٣	انواع الجناس التام	٢٢١	١٥- الطي والنشر
٢٤٤	الجناس غير التام (الاختلاف في...)	٢٢١	١٦- الجمع
٢٤٤	انواع جناس القلب	٢٢١	١٧- التفریق
٢٤٤	انواع الجناس المعنوي	٢٢١	١٨- التقسيم
٢٤٥	انواع الجناس المركب	٢٢٢	١٩- الجمع مع التفریق
٢٤٥	التوافقي في ركني الجناس	٢٢٢	٢٠- الجمع مع التقسيم
	السجع ١	٢٢٢	٢١- المبالغة
٢٤٦	التعريف	٢٢٣	٢٢- المغايرة او التلطيف
٢٤٦	انواع السجع	٢٢٣	٢٣- تأكيد المدح بما يشبه بالذم
٢٤٧	تست های تألیفی آریه های لفظی	٢٢٣	٢٤- الهيجاء في معرض المدح، نحو
٢٤٩	پاسخ تست های تألیفی محسنات لفظی	٢٢٣	٢٥- التوجيه
٢٥٠	تست سال های گذشته بخش جناس	٢٢٤	٢٦- نفی الشيء بإيجابه
٢٥١	پاسخ تست سال های گذشته بخش جناس	٢٢٤	٢٧- القول بالموجب
٢٥٢	التضمين	٢٢٤	٢٨- امتثال اللفظ مع المعنى و هو أن تكون
٢٥٢	المعقد	٢٢٤	الألفاظ موافقة للمعاني
٢٥٣	تست سال های گذشته بخش سرقات شعری	٢٢٤	٢٩- التفریع
٢٥٣	پاسخ تست سال های گذشته بخش سرقات شعری	٢٢٤	٣٠- الإستتباع
٢٥٣		٢٢٥	٣١- السلب والإيجاب
		٢٢٥	٣٢- الإبداع (سلامة الإختراع)
		٢٢٥	٣٣- الأسلوب الحكيم
		٢٢٥	٣٤- تشابه الأطراف

مقدمه

اثری که در پیش روی خواننده گرامی قرار گرفته است، تلخیص و تلفیق کاملی از دو کتاب مهم در بلاغت آموزشی دانشگاه‌ها جواهر البلاغة و البلاغة الواضحة است. از آنجا که این دو اثر برای امتحان ورودی کارشناسی ارشد و نیز دکتری از منابع مهم به شمار می‌روند، تلخیص و تبیین آن برای دانشجویان رشته‌های زبان و ادبیات عربی، ادبیات فارسی، الهیات و علوم قرآن و حدیث امری ضروری جلوه می‌کند.

این کتاب دربرگیرنده تست‌های تألیفی بسیار مفیدی است که در پاسخ آنها نهایت دقت و کنجکاری رعایت شده و سعی بر آن شده که هیچ نکته مهمی در آن فروگذار نشود. پایان هر بخش آزمون سال‌های گذشته از سال ۷۰ تا ۸۴ به شکل طبقه‌بندی شده درج گردیده است.

در پاسخ تست‌های سنوات گذشته از کلید سؤالات سازمان سنجش و کتاب پردازش استادان دکتر ادیبی مهر و نظری استفاده شده و در سؤالات تألیفی، پاسخ گزینه‌ای است که مؤلف با در نظر گرفتن دیدگاه استادان طراح سؤالات و نیز کتاب‌های مذکور به صحت آن عقیده دارد.

در پایان از تمامی اساتید و دوستان ارجمندی که نگارنده را از پیشنهادها و ترغیب‌های پربار خویش بی‌نصیب نساخته‌اند و نیز از جانب آقای کفاشیان مدیر محترم و پرسنل انتشارات پردازش سپاسگزاری و قدردانی به عمل می‌آید.

ناصر حسینی